

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

El Xammar que esperem

A l'octubre es va presentar a l'Ametlla del Vallès l'Any Xammar, que commemorarà, fins a finals del 2014, els 125 anys del naixement –i els 40 de la mort– del gran periodista Eugeni Xammar (1888-1973). La lectura dels seus articles i cròniques periodístiques és un exercici alhora literàriament plaent, intel·lectualment estimulant i professionalment exigent. Vist el temps que s'acosta, és més que recomanable prendre'l d'exemple tant a l'hora de reflexionar sobre l'ofici de periodista com sobre quines són les exigències del compromís patriòtic. Afortunadament, d'ell disposem d'una excel·lent autobiografia, *Seixanta anys d'anar pel món* (Quaderns Crema, 2007); d'una imprescindible biografia de Quim Torra, *Periodisme? Permetin! La vida i els articles d'Eugeni Xammar* (Símbol Editors, 2008), i, esclar, de diversos reculls d'articles com els publicats amb el títol *Periodisme* (Quaderns Crema, 1989).

TOTES AQUESTES circumstàncies m'han dut a començar l'any amb la relectura de l'autobiografia abans esmentada, fruit de la transcripció d'unes llargues converses amb el seu amic Josep Badia i Moret. No faré pas ni un comentari general del llibre, ni entraré a valorar la figura d'Eugeni Xammar, cosa de la qual ja s'ocupen amb excel·lència els qui de veritat són competents per fer-ho. Però sí que, encara que pugui semblar un consideració relativament marginal –i probablement induït per algunes circumstàncies d'actualitat–, voldria parlar d'atenció a un dels trets que caracteritzen les reflexions del periodista. Em refereixo al seu coratge per desemmascarar, amb cruesa irònica, els perfils d'alguns dels personatges més destacats del seu temps.

ES PODRÀ DIR QUE quan Xammar dicta les seves memòries, poc abans de morir i amb més de vuitanta anys, es pren unes llicències crítiques que difícilment s'hauria pogut permetre en els seus anys de joventut. No en tinc prou coneixement per afirmar-ho, però diria que aquesta llibertat d'esperit el va acompanyar sempre i que és precisament la clau del valor de tota la seva obra. Sigui com sigui, el cas és que el periodista és capaç, en unes breus pinzellades sobre personatges famosos, de situar-los en el context de la seva condició més humana, fet que fa més comprensible la seva trajectòria professional, política o intel·lectual. Em ve al cap ara mateix aquella referència a Eugeni d'Ors, que acabava d'arribar després d'una estada a París, i de qui escriu: "Gran comediant des de la seva primera joventut, va tornar a Barcelona [...] portador d'un llibre [*Les liaisons*

Penso en el coratge i la llibertat que cal per desinflar les bombolles que aguanten la fama immerescuda de determinats personatges

dangereuses] que totes les modistetes de França llegien i rellegien des de feia cent anys i al qual ell atribuïa una importància capital fins a fer-ne la clau de les portes d'un món nou, en què els sentiments simulats tenien més importància que els autèntics i la virtut, sense deixar de ser virtut, convivint amb l'adulteri. Un món, podríem dir –rebla Xammar–, fet a la mida d'Eugeni d'Ors". Patapam!

LA LECTURA d'aquestes "malícies" tan esclaridores de Xammar sobre els perfils de persones reconegudes del seu temps, em fa pensar en les que caldrà escriure dels personatges actuals. Penso en el coratge i la llibertat que cal per desinflar les bombolles que aguanten la fama immerescuda de determinats personatges o per fer justícia als que arrosseguen desconfiances injustes. Però és cert que el desemmascarament en viu i en directe de les bombolles forma part del mateix combat per les hegemònies acadèmiques, polítiques i professionals, i, per tant, és poc creïble. Caldrà deixar passar el temps i, d'aquí uns quants anys, tenir la fortuna de poder llegir el Xammar de l'època per descobrir quines han estat les veritables forteses i les grans mentides dels temps que estem vivint.